

В. О. Кушнір,
к. держ. упр., докторант кафедри стратегічних комунікацій навчально-наукового
центру стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони,
Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, м. Київ
ORCID ID: 0000-0002-0805-4092

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.2.95

ОГЛЯД ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ЗОВНІШНІХ КОМУНІКАЦІЙ В МІНІСТЕРСТВІ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ТА ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

V. Kushnir,
PhD in Public Administration, Doctoral candidate of the Department of Strategic communications
of the educational and research center of strategic communications in the sphere of security and defense,
National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi, Kyiv

PROPOSALS FOR THE DEVELOPMENT OF THE STATE MECHANISM OF EXTERNAL COMMUNICATIONS
IN THE MINISTRY OF DEFENSE OF UKRAINE AND THE ARMED FORCES OF UKRAINE

НАТО відповідально та деталізовано підходить до стратегічних комунікацій, акцентуючи увагу на їх важливій безпековій складовій. Стратегічні комунікації віднесені до однієї з пріоритетних сфер забезпечення безпеки у світі. Тому надзвичайно важливо враховувати напрями і акценти взаємодії з Альянсом для скоординованого співробітництва у вимірі стратегічних комунікацій. Однією із важливих складових стратегічних комунікацій НАТО визначає зовнішні комунікації, а саме: роботу з громадськістю, засобами масової інформації, громадськими організаціями. Українські науковці дедалі більшу увагу приділяють проблемам впровадження в країні системи стратегічних комунікацій. Актуальність цієї теми зумовлена необхідністю створення ефективного механізму протидії інформаційній агресії з боку Російської Федерації.

У Збройних Силах України також чимало уваги приділяють організації зовнішніх комунікацій, проте загальновизнано, що ця робота потребує удосконалення у зв'язку із змінами часу та гібридними загрозами, які впливають на свідомість українського суспільства.

У статті запропоновано напрямки розвитку державного механізму зовнішніх комунікацій в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на основі унікального досвіду, отриманого під час роботи у районі бойових дій в ході антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил та досвіду держав-членів НАТО. Проаналізовано специфіку і ефективність найпоширеніших форм зовнішніх комунікацій в Збройних Силах України та обґрунтовано шляхи удосконалення державного механізму зовнішніх комунікацій у Міністерстві оборони України.

Базою джерел дослідження стали наукові праці за напрямом зовнішніх комунікацій, нормативно-правова база та власний досвід роботи у сфері стратегічних комунікацій та державного управління у напрямі кризових ситуацій під час роботи у Міністерстві оборони України. В рамках дослідження також висвітлено досвід реалізації зовнішніх комунікацій під час діяльності виїзdnих мобільних прес-груп у райони проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил.

NATO takes a strategic and detailed approach to strategic communications, focusing on an important security component. Strategic communications are one of the priority areas of security in the world. Therefore, it is extremely important to take into account the directions and emphases of cooperation with the Alliance for coordinated cooperation in the measurement of strategic communications. One of the important components of NATO's strategic communications is external communications, work with media, non-governmental organizations.

Ukrainian scientists are paying more and more attention to the problems of implementing a system of strategic communications in the country. The urgency of this topic is due to the need to create an effective mechanism for combating information aggression by the Russian Federation.

The Armed Forces of Ukraine also pay a lot of attention to the organization of external communications, but it is generally accepted that this work needs to be improved due to changes in the times and hybrid threats that affect the consciousness of Ukrainian society.

The article proposes the development of the state mechanism of external communications in the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine on the basis of unique experience gained during work in the area of hostilities during the anti-terrorist operation, Allied operation and NATO member states. The specifics and efficiency of the most common forms of communication in the Armed Forces of Ukraine are analyzed and the ways of improving the state mechanism of external communications in the Ministry of Defense of Ukraine are substantiated.

The research sources were based on scientific works in the field of external communications, regulatory framework and own experience in the field of strategic communications and public administration during crisis situations while working at the Ministry of Defense of Ukraine. The study also highlights the experience of implementing external communications during the activities of mobile groups in the area of the anti-terrorist operation and the Joint Forces operation.

Ключові слова: зовнішні комунікації, стратегічні комунікації, цивільно-військове співробітництво, збройні сили України.

Key words: strategic communications, external communications, military cooperation, the armed forces of Ukraine.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, У ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ЦЬОЇ ПРОБЛЕМИ

Вагомим внеском у розвиток теоретичного та практичного обґрунтування механізмів використання стратегічних комунікацій стали дослідження зарубіжних учених Дж. Бернета, Ф.Е. Денса, К.Е. Ларсона, С. Моріарті, К. Халлахана, Ю. Хабермаса, В. Шрамма, а також вітчизняних учених С.І. Антоненка, А.В. Баровської, Т.М. Безверхнюка, О.Л.Валевського, О.В. Войтка, М.В. Гребенюка, С.А. Гуцала, Т.М. Дзюби, Д.В. Дубова, Н.П. Карпчук, І.А. Макаренченко, В.Б. Міщенко, Д.П. Музиченка, Ю.Б. Пігарєва, В.В. Петрова, Л.Л. Приходченко, Г.Г. Почепцова, Ю.В. Пунди, Ю.І. Радковця, Г.А. Саймона, О.Ф. Сальнікової, Є.Б. Тихомирова, Т.В. Черненко та ін.

Зазначу, що фахівці, які працюють за напрямом стратегічних комунікацій в секторі безпеки і оборони України знаходяться у постійному пошуку нових методів роботи та розробки сучасних державних механізмів зовнішніх комунікацій згідно з вимогами часу. Беззаперечним є той факт, що активно у цьому напрямку працюють і в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ АБО ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Ситуація із науковим супроводом процесу розбудови та удосконалення системи зовнішніх комунікацій в Україні складається неоднозначно. Безпекові виклики змушують дослідників активно шукати рішення в цій сфері в інтересах національної безпеки і оборони, однак єдиного підходу та системної послідовної роботи щодо удосконалення системи зовнішніх комунікацій, на жаль, не відбувається, що лише загострює застарілі проблеми та виклики.

МЕТА СТАТТІ

Метою написання статті є надання пропозицій щодо розвитку державного механізму зовнішніх комунікацій в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України з урахуванням особистого досвіду, набутого під час виконання завдань у районах бойових дій, який можна адаптувати до використання у секторі безпеки і оборони України, що у свою чергу сприятиме нівелюванню загроз у гібридній війні з країною-агресором.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У 2014 році зовнішні комунікаційні спроможності Міністерства оборони України та Збройних Сил України реалізовувалися силами відомчого координуючого підрозділу із комунікації (Управління комунікацій та преси Міністерства оборони України) та залучених у сили і засоби антитерористичної операції представників військових засобів масової інформації, як-от: Центральні друковані органи "Народна армія" та "Військо України", "Крила України" та "Флот України", а також Центральної телерадіостудії та телерадіостудії "Бриз" Міністерства оборони України.

У Збройних Силах України на початку збройної агресії Російської Федерації проти України протидія дезінформації фактично реалізовувалась лише редакційними колективами газет, журналів та телерадіоорганізацій, які не мали досвід зазначеної роботи, фактично не працювали в умовах кризових комунікацій, а також не мали системного досвіду співпраці із цивільними медіа.

У Доктрині інформаційної безпеки Міністерству оборони України [1] були визначені окремі завдання, у тому числі реалізація яких покладалася на військові засоби масової інформації Міністерства оборони України: організації зв'язків з українськими та іноземними засобами масової інформації щодо висвітлення ситуації у районі проведення антитерористичної операції в До-

нецькій та Луганській областях; супроводження інформаційними засобами виконання завдань оборони України; донесення достовірної інформації до військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань, зокрема через засоби масової інформації Збройних Сил України.

Для реалізації зазначених та інших завдань щодо роботи в умовах кризових ситуацій, а також удосконалення механізмів реалізації завдань з інформаційної безпеки Міністерством оборони України було реалізовано заходи з реформування підпорядкованих медійних структур.

Відповідно до Закону України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації" [2] та спільної директиви Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, у 2018 році у Міністерстві оборони України проводились заходи реформування Центральних друкованих органів Міністерства оборони України "Народна армія" та "Військо України".

У відповідності до Закону України "Про інформаційні агентства" [3] і Закону України "Про центральні органи виконавчої влади" [4] було прийнято рішення про створення Інформаційного агентства Міністерства оборони України (далі — Інформаційне агентство), яке стало правонаступником Центральних друкованих органів Міністерства оборони України. Інформаційне агентство офіційно зареєстровано в Міністерстві юстиції України, як повноправне державне інформаційне агентство.

Під час створення Інформаційного агентства був врахований досвід діяльності військових медіа під час збройного конфлікту на сході України. У 2019 році інформаційне агентство подало документи на реєстрації торгової марки "Армія-інформ".

Інформаційне агентство призначене для збирання, обробки, творення, зберігання, підготовки до поширення, випуску та розповсюдження офіційної інформації, а також інформаційної продукції про діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил України.

Основними завданнями інформаційного агентства є участь у реалізації в Міністерстві оборони та Збройних Силах України державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу Російської Федерації в умовах гібридної війни; збирання, обробка, зберігання, підготовка та донесення достовірної інформації до військовослужбовців Збройних Сил України, інформаційний супровід діяльності Міністерства оборони та Збройних Сил України, редакційно-видавничу діяльність; створення та розповсюдження іміджевої та рекламної продукції про діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил України; участь у взаємодії із засобами масової інформації.

До складу Інформаційного агентства входять 5 редакцій, які включають 21 відділення. Редакційні підрозділи представлені у містах Київ, Вінниця, Дніпро, Львів, Одеса, Хмельницький, Рівне, Харків та Маріуполь.

Створення Інформаційного агентства Міністерства оборони України дозволило інтегрувати в середовище забезпечення інформаційної безпеки України сучасну платформу, яка здатна ефективно розвивати систему інформування суспільства про діяльність оборонного сектору з урахуванням сучасних інформаційних техно-

логій та комунікаційних ресурсів. Варто зауважити, що за даними Гугланалітики, лише протягом 2020 року ріст у компоненті охоплення користувачів контенту Інформаційного агентства Міністерства оборони України становить понад 3,5 мільйони користувачів.

У відповідності до покладених завдань Інформаційне агентство здатне прогресивно долучатися до роботи під час кризових ситуацій.

У 2016 році на рівні керівництва Міністерства оборони України прийнято рішення щодо необхідності координації діяльності всіх органів та підрозділів відомства, задіяних у інформаційній діяльності. З цією метою було створено новий підрозділ — Відділ координації стратегічних комунікацій та моніторингу [5].

Відділ координації стратегічних комунікацій та моніторингу призначений для координації та контролю реалізації стратегічних комунікацій у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України, міжвідомчої комунікації у сфері стратегічних комунікацій та моніторингу [5].

У 2016 році у Міністерстві оборони України розроблено Концепцію стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Генерального Штабу Збройних Сил України. Зокрема Концепція визначає сукупність сучасних поглядів, цільових установок, принципів та напрямів діяльності у Міністерстві оборони України щодо створення та впровадження системи стратегічних комунікацій у Збройних Силах України [6]. Під час створення документу вивчалися найкращі практики, які існують у країнах-членах НАТО. Важливу допомогу у становленні стратегічних комунікацій надавали іноземні радники зі стратегічних комунікацій, зокрема зі Сполучених Штатів Америки. Відділом стратегічних комунікацій Міністерства оборони України була налагоджена співпраця із підрозділом стратегічних комунікацій НАТО та організовано проведення тренінгів як для підрозділів зв'язків з громадськістю, так і керівного складу ЗСУ.

У 2017 році розпочато діяльність Навчально-наукового центру стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони у Національному університеті оборони України ім. Івана Черняхівського. Основними завданнями якого є підготовка та підвищення кваліфікації військовослужбовців та працівників структур сектору безпеки та оборони з питань стратегічних комунікацій, науково-методичне забезпечення процесу підготовки, проведення наукових досліджень з проблематики стратегічних комунікацій та здійснення міжнародної співпраці зі схожими за специфікою науково-дослідними установами [7].

Центральна телерадіостудія Міністерства оборони України (далі — ЦТРС) [8] створена для висвітлення життєдіяльності Збройних Сил України, актуальних проблем військового будівництва, бойової та гуманітарної підготовки;

соціальний захист військовослужбовців і членів їх сімей, ветеранів війни та військової служби, учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

патріотичне виховання молоді, сприяння підняттю авторитету Збройних Сил України, престижу військової служби;

висвітлення суспільно-політичного, економічного, духовного життя держави;

проведення роботи, спрямованої на популяризацію теле- і радіопрограм серед військовослужбовців та цивільного населення.

З 20 лютого 2017 року військові журналісти ЦТРС Міністерства оборони України входять до складу мобільних прес-груп, які відряджаються в район проведення Антитерористичної операції, працювали на постійній основі у прес-центрі штабу АТО та зараз у прес-центрі Штабу Операції об'єднаних сил.

Виконуючи професійні редакційні завдання в районах ведення бойових дій, журналісти працюють для забезпечення оперативного, об'єктивного інформування громадськості та міжнародної спільноти про хід ведення Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил, порушення бойовиками режиму припинення вогню, а також інформування про діяльність Об'єднаних центрів цивільно-військового співробітництва, допомогу військовослужбовцям Збройних Сил України місцевому населенню.

Відеоматеріали, відзняті військовими журналістами, спрямовані на протидію внутрішнім і зовнішнім інформаційним впливам в умовах російської агресії, сприяють зміцненню патріотичного настрою у військовослужбовців та формуванню позитивного іміджу Збройних сил України в суспільстві. Відео використовується для виробництва власних програм, фільмів, кліпів, роликів, надається провідним телеканалам та інформаційним агентствам України, а також розміщується на власних сторінках у соціальних мережах та надається до Управління комунікацій та преси Міністерства оборони України для наповнення офіційного сайту Міністерства оборони України. У період 2014—2020 років військові журналісти виконували завдання у зоні Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил, взявши участь у 240 ротаціях особового складу.

У березні 2016 року разом із неурядовою організацією "Spirit of America" та американськими інституціями започатковано новий успішний проект — перше військове Радіо "Армія ФМ" [9]. Сьогодні "Армія ФМ" — це радіо, яке систематично інформує все українське суспільство про ситуацію в зоні бойових дій, про життєдіяльність української армії та про інші важливі події у секторі безпеки та оборони України. Військові та цивільні журналісти, які працюють на радіо "Армія ФМ" ведуть прямий діалог з військовослужбовцями Збройних Сил України, громадянами України, іноземними громадянами, громадянами, які тимчасово перебувають на окупованих територіях під час прямих включень в рамках окремих проектів: "Щоденник війни", "Після фронту", "Рота підйом", "На зв'язку", "Поліграф", "Вечірня перевірка", "Спецоперації", "Будемо жити", "Армійський сленг", "Мілітарна історія", "Армійський вісник".

Всі програми спрямовані на формування позитивного іміджу українського війська. Армія ФМ висвітлює заходи державної політики у таких програмах: "Дзвін пам'яті", "Історичний календар", "Історична година", "Молитва", "Після фронту", "Юрисконсульт", "Брифінг речника Міністерства оборони України", "Рота підйом", "Україна неймовірна", "Особова справа" "Спецоперації", "Спецефір" та інші.

Партнери з країн НАТО підтримують Україну від початку російської агресії проти України. Об'єднана

багатонаціональна комісія була започаткована влітку 2014 року та ефективно розподіляє кошти, які надаються країнами-партнерами. Це стало платформою для кращої реалізації допомоги, яка надається для реформування Збройних Сил України.

Цивільно-військове співробітництво відіграє значну роль у системі зовнішніх комунікацій Збройних Сил України та громадськості. Проект із Цивільно-військового співробітництва [10] (далі ЦВС) було розпочато ще у червні 2014, у результаті чого створено відповідну структуру, котра вже п'ять років поспіль успішно виконує поставлені завдання як у районі проведення операції Об'єднаних сил, так і на мирній території. Цивільно-військове співробітництво стало першою у Збройних Силах України структурою, сформованою за стандартами НАТО.

Основними завданнями підрозділів Цивільно-військового співробітництва є безперервне збирання й аналіз даних щодо стану цивільного середовища. Це дає змогу прогнозувати можливе ставлення цивільного населення до дій військ, визначити негативні чинники та допомогти командуванню вчасно їх нейтралізувати чи значно зменшити. Не варто забувати і про важливість цивільно-військової взаємодії, роботи з органами державної влади, міжнародними неурядовими організаціями та громадськими об'єднаннями, інформування населення, сприяння у наданні мешканцям гуманітарної допомоги, а також координації виконання робіт із відновлення інфраструктури й розмінування місцевості. Задля профілактики з цивільним населенням, особливо дітьми та молоддю, проводять заняття із дотримання заходів безпеки під час поведінки із вибухонебезпечними предметами.

Водночас слід зауважити, що протягом п'яти років триває розмінування у Донецькій та Луганській областях. У результаті групами розмінування ЗС України, Державної спеціальної служби транспорту та Державної служби України з надзвичайних ситуацій перевірено понад 36 тис. гектарів території, очищено майже 2 тис. км доріг, сто гектарів акваторії, знешкоджено понад 475 тисяч вибухонебезпечних предметів.

Згадані заходи частково координують об'єднані центри та групи цивільно-військового співробітництва, безпосередньо забезпечуючи безпеку пересування й виконання робіт на місцях.

Підрозділи Цивільно-військового співробітництва першими з-поміж військових стикаються з реаліями життя цивільних і у межах своєї компетенції й можливостей організовують та координують відновлення інфраструктури, електро- і водопостачання, доставки та супроводу гуманітарних вантажів для цивільних мешканців уздовж лінії бойового зіткнення. ЦВС активно співпрацює з органами влади, міжнародними неурядовими організаціями та громадськими об'єднаннями, оскільки добре знає про найгостріші проблеми місцевих жителів і пріоритети їх розв'язання.

В умовах гібридної війни, яку веде РФ, існує і гостра проблема доступу до правдивої інформації. Це, безумовно, впливає на свідомість наших громадян, які перебувають на лінії бойового зіткнення та обмежені у виборі джерел інформації. ЦВС допомагає населенню й у цьому.

Ще одним внеском у розбудову організаційного механізму стратегічних комунікацій є створення Директорату інформаційної політики [11] у сфері оборони та стратегічних комунікацій Міністерства оборони України, основною ціллю якого є участь у формуванні, координації та моніторингу реалізації державної інформаційної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, забезпечення формування системи стратегічних комунікацій та визначення шляхів її становлення та розвитку в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній транспортній службі як складової загальнодержавної системи стратегічних комунікацій та координації діяльності суб'єктів стратегічних комунікацій Міністерства оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній транспортній службі.

Управління преси та інформації Міністерства оборони України [12] є підрозділом, відповідальним за здійснення заходів зовнішніх комунікацій, зв'язки та взаємодію із засобами масової інформації, інформування громадськості, особового складу Збройних Сил України і Державної спеціальної служби транспорту про діяльність Міністерства оборони України. Створене у вересні 2020 року, воно є правонаступником Управління комунікацій і преси Міністерства оборони у попередні роки.

Управління зв'язків з громадськістю Збройних Сил України [13] є структурним підрозділом Генерального Штабу Збройних Сил України та відповідає за налагодження конструктивних відносин з громадським сектором, бізнесом, науковим та експертним середовищем з метою формування позитивної громадської думки і забезпечення сприятливих умов для виконання Збройними Силами України покладених на них завдань та функцій. Окрім цього зв'язки з громадськістю у Збройних Силах України розглядаються як інформаційно-комунікаційна діяльність, спрямована на систематичне просування цілей і пріоритетів Збройних Сил України, збільшення рівня довіри в суспільстві, забезпечення відкритості і прозорості їх діяльності, створення і підтримання позитивного іміджу Збройних сил України.

Вищевикладене доводить, що у структурі Міністерства оборони України та Збройних Сил України створено достатньо структурно-організаційних механізмів для успішного функціонування системи зовнішніх комунікацій та стратегічних комунікацій загалом, але разом із тим варто зауважити, що останнім часом збільшилася кількість критичних зауважень громадськості та публікацій журналістів щодо недоліків у діяльності вищезазначених структур, що заставляє розмірковувати над необхідністю удосконалення роботи у сфері зовнішніх комунікацій оборонного відомства.

Варто зауважити, що протягом 2014—2019 років досягнуто суттєвих успіхів у розвитку системи стратегічних комунікацій та їх складової — внутрішніх комунікацій. Передусім це було результатом роботи організованої та добре підготовленої команди фахівців, які працювали у зазначених напрямках. У 2019 році внаслідок зміни керівництва країни, відбувся прихід нових кадрів, які не змогли швидко та успішно адаптуватися для належного виконання посадових обов'язків та продовжити роботу щодо розвитку системи і, як наслідок, поява вагомих недоліків у загальній організації процесу роботи в царині стратегічних комунікацій.

Проведений аналіз засвідчує результативність роботи щодо розбудови та розвитку механізмів реалізації державної інформаційної політики Міністерством оборони України в умовах протидії гібридній агресії у 2014—2019 роках, а також необхідність продовження формування політики спільних організованих дій у зазначеному напрямку і удосконалення цієї діяльності згідно з вимогами та новими викликами часу.

ВИСНОВКИ

Розглянувши вищевикладене, перейдемо до висновків щодо необхідності удосконалення та подальшого розвитку системи зовнішніх комунікацій, як частини системи стратегічних комунікацій, а саме:

- удосконалення системи кадрового менеджменту та запровадження чітко визначених критеріїв та вимог до претендентів, у тому числі на керівні посади у сфері стратегічних комунікацій;

- підходити виважено та послідовно до формування кадрового резерву у зазначеному напрямку, не допускати відхилення від вимог та призначення на посади людей без професійного досвіду роботи у сфері стратегічних комунікацій або зв'язків із громадськістю, нездатних оволодіти сучасними технологіями та встигати за розвитком нових тенденцій у вищезазначених напрямках;

- перевагу під час призначень надавати людям із досвідом роботи у сфері стратегічних комунікацій у державних органах виконавчої влади або цивільному секторі, з творчим потенціалом та вмінням налагоджувати зовнішні та внутрішні комунікації, із гарними організаційними здібностями;

- у процесі діяльності передбачити навчання для спеціалістів у царині стратегічних комунікацій, підвищення кваліфікації з урахуванням вимог часу;

- налагодити проведення щоквартального підведення підсумків у підрозділах, задіяних у процесі реалізації стратегічних комунікацій та відповідної атестації (оцінювання ефективності роботи) щодо досягнення рівня результативності під час подолання кризових ситуацій;

- ретельно вивчати досвід, здобутий під час виконання завдань у антитерористичній операції та Операції об'єднаних сил;

- якомога більше залучати до розвитку системи стратегічних комунікацій молодих креативних людей, спеціалістів із належним рівнем володіння іноземними мовами;

- продовжувати систематичне та результативне спілкування та консультації із фахівцями відповідних структур держав-членів НАТО у галузі стратегічних комунікацій та налагодити ефективний обмін досвідом у царині стратегічних комунікацій.

Наприкінці відзначу, що зазначені заходи, без сумніву, позитивно впливатимуть на удосконалення системи стратегічних комунікацій та покращенню іміджу українського оборонного відомства.

Література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України "Про Доктрину інформаційної безпеки України" №47/2017 від 29 грудня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>

2. Закон України "Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації" №917-VIII, від 24.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/917-19/ed20151224#Text>

3. Закон України "Про інформаційні агентства". №74/95-ВР, від 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%80#Text>

4. Закон України "Про центральні органи виконавчої влади" №917-VIII, від 15.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

5. Наказ Міністерства оборони України "Про затвердження Положення про Відділ координації стратегічних комунікацій та моніторингу" №317 від 12.06.2017. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/317_nm_2017.pdf

6. Концепція стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України: затверджено Наказом Міністерства оборони України від 22.11.17 № 612. URL: http://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/612_nm_2017.pdf

7. Наказ начальника Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського №88, від 29 квітня 2020 року.

8. Офіційний вебсайт Національної Ради з питань телебачення та радіомовлення. URL: <https://www.nrada.gov.ua/state-register/tsentralna-teleradiostudiya-ministerstva-oborony-ukrayiny/>

9. Офіційний вебсайт Першого військового радіо Армія-Фм. URL: <https://www.armyfm.com.ua/>

10. Офіційний вебсайт агентства Міністерства оборони України АрміяІнформ. Інтерв'ю начальника управління Цивільно-військового співробітництва Генерального Штабу Збройних Сил України полковника В. Лямзіна. URL: https://armyinform.com.ua/2020/10/cyvilno-vijskove-spirovbitnyctvo-stalo-pershoyu-u-zsu-strukturoyu-sformovanoyu-za-standartamy-nato/?fbclid=IwAR0IQKwyXpeiubsZCigxS4_wbyRVFSe1uKpZPKleWzY4lp8k

11. Наказ Міністерства оборони України Про затвердження Положення про Директорат інформаційної політики у сфері оборони та стратегічних комунікацій міністерства оборони України №309 від 31.08.2020 Про затвердження Положення про Директорат інформаційної політики у сфері оборони та стратегічних комунікацій Міністерства оборони України №309 від 31.08.2020 року. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/nm309.PDF?fbclid=IwAR0W5SakQOrgvDqxUP9JxbVReymGaJbMTh29DyZ3MgjvRztYmH31sXhzbz

12. Наказ Міністерства оборони України №347 від 22.09.2020 Про затвердження Положення про Управління преси та інформації Міністерства оборони України. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/mou_347.pdf

13. Наказ Міністерства оборони України від 21.10.2020 №385 Про внесення змін до Переліку органів військового управління, юрисдикція яких поширюється на всю територію України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-20#Text>

References:

1. President of Ukraine (2016), Decree "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine "On the Doctrine of Information Security of

Ukraine"", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text> (Accessed 10 Jan 2021).

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On reforming state and municipal print media", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/917-19/ed20151224#Text> (Accessed 10 Jan 2021).

3. Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine "On Information Agencies", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 10 Jan 2021).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On Central Bodies of Executive Power", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (Accessed 10 Jan 2021).

5. Ministry of Defence of Ukraine (2017), Order "On approval of the Regulations on the Strategic Communications Coordination and Monitoring Division", available at: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/317_nm_2017.pdf (Accessed 10 Jan 2021).

6. Ministry of Defence of Ukraine (2017), "The concept of strategic communications of the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine", available at: http://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/612_nm_2017.pdf (Accessed 10 Jan 2021).

7. The National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi (2020), "Order of the Chief №88, dated April 29, 2020", available at: <https://nuou.org.ua/> (Accessed 10 Jan 2021).

8. The National Council of Television and Radio Broadcasting (2021), available at: <https://www.nrada.gov.ua/state-register/tsentralna-teleradiostudiya-ministerstva-oborony-ukrayiny/> (Accessed 10 Jan 2021).

9. Army FM (2021), available at: <https://www.armyfm.com.ua/> (Accessed 10 Jan 2021).

10. Army Inform (2020), "Civil-military cooperation became the first structure in the Armed Forces formed according to NATO standards", available at: https://armyinform.com.ua/2020/10/cyvilno-vijskove-spirovbitnyctvo-stalo-pershoyu-u-zsu-strukturoyu-sformovanoyu-za-standartamy-nato/?fbclid=IwAR0IQKwyXpeiubsZCigxS4_wbyRVFSe1uKpZPKleWzY4lp8k (Accessed 10 Jan 2021).

11. Ministry of Defence of Ukraine (2020), Order "On approval of the Regulations on the Directorate of Information Policy in the Field of Defense and Strategic Communications of the Ministry of Defense of Ukraine", available at: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/nm309.PDF?fbclid=IwAR0W5SakQOrgvDqxUP9JxbVReymGaJbMTh29DyZ3MgjvRztYmH31sXhzbz (Accessed 10 Jan 2021).

12. Ministry of Defence of Ukraine (2020), Order "On approval of the Regulations on the Press and Information Department of the Ministry of Defense of Ukraine", available at: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2020/mou_347.pdf (Accessed 10 Jan 2021).

13. Ministry of Defence of Ukraine (2020), Order "On amendments to the List of military administration bodies whose jurisdiction extends to the entire territory of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1081-20#Text> (Accessed 10 Jan 2021).

Стаття надійшла до редакції 17.01.2021 р.